

Álom vagy valóság?

Bordás Győző fordítása

Neusatzer úr irodájában mindennapi teendőit végezte, amikor megcsörrent a telefonja. Nocsak, hűmmögött, látva, Szerbiából jön a hívás. Mi történhetett? Lenyomva a hívó gombot, beleszólt: Hal-ló! Ismerőse hangját vélte fölfedezni, aki közölte vele, hogy a Szir-mai Károly irodalmi díj bírálóbizottsága elnökeként értesíti: könyve, a *Mint Celan szeretői*, e rangos elismerésben részesült.

Neusatzer úr zavarba jött.

Megörvendeztette a hír, különösen azért, mert esze ágába sem jutott, valamikor is ebben a díjban részesülhet, hogy odaállhat azon írók sorába, akiket már az általános iskolában is olvasott.

Két-három nap után még idegesebb lett. Több okból kifolyólag is.

Először, mert Neusatzer úr nem szeret utazni. Ahhoz viszont, hogy átvegye a díjat, nyilván utaznia kell, még hozzá repülővel, s több szabadnapja nincs idén.

Másodszor, ilyenkor a díjazottnak illik köszönőbeszédet mondania, tehát valami más formában kellene elmondania újabb metaforák segítségével azt, amiről novelláiban írt. Közvetetten finoman, vagy a sorok között. Azt várják majd el, saját poétikáját fejtsse ki, s vessen össze a díj névadójának az írásművészetével.

Harmadszor, Neusatzer úr nem szereti a házi feladatokat. Azon írók közé tartozik, akik nem gyakorlatiasak, nehezen találják meg a hangjukat a nem kimondottan irodalmi diskurzusban, egyszóval távol áll tőle az esszéisztikus-zsurnaliszta nyelv. Meggyőződése, hogy a költészet és a próza nyelvén kívül bizonytalanul imbolyog, s akkor talán joga van arra, hogy a számára érthetetlen nyelven semmit se mondjon.

Negyedszer, Neusatzer úr hosszadalmasan beszélhetne írásművészetéről, de legszívesebben csak azt mondaná: legfontosabb mindig a maximumot adni. Írni csakis őszintén, köntörfalazás nélkül érdemes.

Mindezért Neusatzer úr eldöntötte, a stresszes helyzetek elkerülése végett, a díjátadáskor fölolvass kötetéből egy novellát, mert minden másba beletörne a bicskája.

De Neusatzer úr megfélekedett egy apróságról. Az rendben, hogy elvei ellen nem kíván cselekedni, mert az lelkiismereti gondokkal járna, de maga a művészet is az ellentmondásokból táplálkozik. S akkor mit kezdeni ezzel?

Lesz, ahogy lesz, de Neusatzer úr már második napja nem alszik nyugodtan; hogyan jut el Temerinbe, ahol majd át kell vennie a díjat, de mi történhet, ha nem lesz nála a könyve. Netán a repülőtéren, vagy éppen a taxiban, az autóbuszon felejtí. S ekkor semmi sem jut majd eszébe. Hideg verejték önti el. Az előkészületek pedig folynak, már a tévések is bontogatják kábeleiket, a közönség csakhogy nem érkezik.

Neusatzer úr megérkezik, s az épület előtt ott látja az integető zsűritagokat, s reméli, nekik van könyvéből. Üdvözli Petrinović urat, az elnököt, aki ugyancsak jelzi, neki sincs könyve, otthon hagyta.

Đerić zsűritag közli az ideges Neusatzerrel, nála van kéziratban a díjazott kötet lengyel fordítása, tehát lehetséges volna annak visszafordítása...

Mesénk hőse viszont nem ismeri azt a nyelvet, amelyre műve fordítódott, s így további bizonytalanságban él. Bordás úr nyugtatja, s azt ajánlja, emlékezzen csak vissza, hol hagyta a könyvét, mert nem hiszi, hogy elveszítette volna, nyilván édesanyja lakásán maradt. *Relax, relax, relax*, idézi Domonkost, de itt mi mindannyian még tudatunk alatt is Domonkost idézzük. Babić kiadóvezető asszony végül is talál egy példányt a könyvből, amelyet Neusatzer úr immár megnyugodva lapoz föl, de abban csak üres lapokat talál. Akkor arra gondol: egyetlen megoldás elugrani a Szerb Matica Könyvtárába, mert ott aztán lennie kell könyve egy példányának. Neusatzer úr záróra előtt érkezik, még van ideje kitölteni egy kölcsönzést igazoló bizonylatot, de kiderül, sok-sok ilyen reverszt kell aláírnia. Aleksić és Stanić urak nyugtatják, mindez csak formalitás, és előkerül a keresett könyv. De az ünnepi pillanat közeleg, ha már el nem múlt, és Neusatzer úr álmából ébredve látja a könyvet, amelyet Firenzéből hoz magával, ott hever hátizsákja mellett az ágyon.

Ekkor Neusatzer úr ismét álomba merül, s álma éppen ott folytatódik, ahol az imént abbamaradt. Temerinben van, abban a képtárban, ahol majd a díjátadás történik, de üres a terem. Nyilván elkéstem, de a kötelesség kötelesség, és Neusatzer úr kimegy a pódiumra, hogy fölolvasson egy novellát a díjazott kötetből.

Neusatzer úrnak lámpaláza van, ami az ő korában már kínos. Kinyitja a könyvet, lapozgat. Gondolkozik, vajon melyik szöveget olvassa. Azt, amelyik a legjobb? Ez egy örök kérdés!

A reflektorok fénye nem csak zavarja, szinte perzseli. Fölemeli a fejét, mintha segítséget várna a publikumtól. De látnia kell, a terem üres. Nincs közönség. Rendben, mondja magának, olvasnom kell, ha nem a közönség, akkor az irodalom miatt. És így maradt Neusatzer úr egyedül a porondon az épületben, és önmagának olvasta saját sorait.